

er imod, at der ydes Hjælp, men det foruroligende ligger i, at der tiltrænges saa stor en Hjælp, som der gør, at Forholdene ere saadanne, at det virkelig er nødvendigt i et lille Land som Danmark at ofre saa mange Penge paa at hjælpe Mennesker, som ikke kunne hjælpe sig selv. Under alle Samfundsforhold vil der selvfølgelig være syge Folk, der ikke kunne hjælpe sig selv, og der vil være gamle Folk, som ikke have kunnet spare det nødvendige sammen i den Tid, de have kunnet arbejde, der vil være Enker med uforsørgede Børn, som staa i samme Stilling, og det kan altsaa ikke undre os, at det ogsaa er Tilfældet hos os. Men, som jeg siger, det foruroligende er det, at der er saa uhyggelig mange, der trænge til en saadan Hjælp i vor Tid her i vort Land. Forholdet er nemlig saaledes, at mangfoldige Mennesker paadrage sig Sygdomme paa Grund af Overanstrengelse, usunde Boligforhold, mangelfuld Ernæring og den Slags Ting, og naar saadanne Mennesker have mistet deres Helbred, savne de i Regelen Midler til at skaffe sig deres Helbred tilbage. Kun de færreste Mennesker kunne i den arbejdskraftige Alder erhverve nok til deres gamle Dage eller til at sikre deres efterladte. Af den Grund er det, at der er saa mange, som ere hjælpeløse paa Grund af Sygdom og Alderdom og paa Grund af Forsørgerens Død.

Disse Betragtninger, mener jeg, mane til meget alvorlige Overvejelser. Hvis man vil benægte, at det er Samfundsforholdene, der ere Skyld i dette, vil jeg henvise til et Par andre Arter af Hjælp, som jeg endnu ikke har nævnt, nemlig Hjælpen til Arbejdere, der ville skaffe sig egne Hjem, til Arbejdere i Byerne, som ville bygge Boliger. Det er rigtigt, at der ydes Hjælp, men det er beklageligt, at det skal være nødvendigt for Samfundsmagten i sin Helhed at hjælpe Mennesker, som arbejde. Det burde være saaledes under naturlige Samfundsforhold, at de Mennesker, der arbejde og skabe Værdierne, ikke skulde have nødig at trygle Samfundsmagten om Understøttelse af nogen som helst Art.

Endnu tydeligere synes det mig, de daarligere Samfundsforhold vise sig, naar vi se paa de sidste Aars Bevillinger til Understøttelse af arbejdsløse. Dette, at Mennesker, som kunne og ville arbejde, ikke kunne hjælpe sig selv, ikke kunne faa Arbejde, er et tydeligt Bevis paa, at der virkelig er noget alvorligt paa Færde her, at Forholdene ere meget uheldige i Samfundet. Vi se, at Kvinder maa slide

haardt fra Morgen til Aften og Børn ligesaa for at opholde Livet uden at faa Hjælp af det offentlige, og samtidig kunne arbejdskraftige Mænd ikke faa Arbejde, men maa have Hjælp af det offentlige. Dette forekommer mig ikke at være rigtigt.

Naar jeg før sagde, at der var nogle Mennesker, der betragtede den Slags Love som Indbegrebet af social-politisk Lovgivning, ville vist adskillige mene, at det er en Overdrivelse. Jeg maa da have Lov til i denne Forbindelse at minde om, at netop da Loven om Understøttelse til arbejdsløse var vedtagen, skrev en Mand, der staa som Leder af et socialt Oplysningsselskab, der nyder Statsunderstøttelse, at dette var en første Rangs social-politisk Lovgivning, uden at han dog nærmere motiverede dette. Han skrev saaledes, at alle de mange Læsere, han skulde vejlede, maatte faa det Indtryk, at det var den Vej, vi skulde. Vi skulde blot have disse Hjælpe love, end- og Love som den om Understøttelse til arbejdsløse. Men det forekommer mig, at naar Forholdet er saaledes, at en Leder paa social-økonomiske Omraader, der endog er anerkendt af Statsmagten, ser saaledes paa Forholdene, staaer det ikke godt til med den social-politiske Oplysning herhjemme. Maa jeg igen betone, at jeg er ikke Modstander af denne Hjælp, men jeg vil pege paa det uheldige i, at denne Hjælp er nødvendig. Det er ikke med den Slags Ting, at man raader Bod paa Samfundets Ulykke. Det er i Virkeligheden kun, som naar man giver et sygt Menneske Morfin: det kan dulme Smerterne, men det helbreder ikke. Jo flere der skulle have Hjælp paa den Maade, desto færre bliver der til at betale. Jo flere der bliver drevne ud i Arbejdsløshed og Uvirksomhed, desto flere Byrder maa der lægges paa dem, som arbejde. Dette viser atter hen til Skattespørgsmaalet, til en mere retfærdig Fordeling af Skattebyrden, hvad jeg selvfølgelig ikke her skal komme ind paa.

Men jeg tillader mig at rette det Spørgsmaal til det høje Ting: Vilde det være billigere for det offentlige, for Samfundet i dets Helhed, at lade være at vedtage en saadan Lov end ikke at vedtage den? Saa vidt jeg hørte, var den ærede Ordfører fra Aarhus (Sabroe) inde paa det samme. Nu gaar, som jeg sagde, Mødrene paa Arbejde i stor Udstrækning, og Børnene passe sig selv; derved forsømmes baade deres aandelige og legemlige Pleje, og det er fra disse Hjem, at vore Opdragelsesanstalter og Fængsler faa deres Befolkning. Derved blive disse Børn med